DUU-02014107
M. A. (Sem. III) (CBCS) Examination
May / June – 2015
Paper - II :Philosophical Education - 2

Time : 3 Hours] [Total Marks : **70**

૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો : (પ્રત્યેક પ્રશ્નનો ૧ ગુણ) **૨૪**

(૧) સમાજની કેટલી મુખ્ય અવસ્થાઓ છે ?
- (A) એક
- (B) બે
- (C) ત્રણ
- (D) ચાર

(૨) ''કુટુંબ બાળકના શિક્ષણ અને શાળા પ્રત્યેના વલણો ઘડે છે.'' - સમાજની આ કયા પ્રકારની વ્યવસ્થા છે ?
- (A) રાજય વ્યવસ્થા
- (B) અર્થ વ્યવસ્થા
- (C) કુટુંબ વ્યવસ્થા
- (D) સ્તર વ્યવસ્થા

(૩) Sociology એક કયા બે ગ્રીક શબ્દ પરથી ઉતરી આવેલો શબ્દ છે ?
- (A) Soceitas + Logus
- (B) Social + Lotus
- (C) Science + Logus
- (D) Soceitus + Latin

(૪) ''શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર એ વ્યકિતના સામાજિક નિયંત્રણનું શાસ્ત્ર છે'' - આ વ્યવસ્થા કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે આપી હતી ?
- (A) સ્નેડન
- (B) માઈકલ ફોરે
- (C) રીચાર્ડસન
- (D) જયોર્જ પેઈન

(૫) ''પરંપરાગત આધ્યાત્મિક ખ્યાલો''નો સમાવેશ શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રના કયા ઘટકમાં થાય છે ?
- (A) સામાજિક સંસ્થાઓ
- (B) સામાજિક સમૂહો
- (C) સામાજિક વારસો
- (D) સામાજિક ખ્યાલો

(૬) સામાજિકીકરણની પ્રક્રિયા શાના કારણે જટિલ બની રહે છે ?
- (A) વ્યકિતત્વના સંકલન
- (B) વ્યકિતત્વના વિઘટન
- (C) વ્યકિતત્વના વિકાસ
- (D) એક પણ નહિ

(૭) પ્રાચીન સમાજ કયા પ્રકારના શિક્ષણને આધાર ગણતો હતો ?
- (A) તાલીમી શિક્ષણ
- (B) જ્ઞાનાત્મક શિક્ષણ
- (C) મનોશારીરિક શિક્ષણ
- (D) ધાર્મિક શિક્ષણ

(૮) સમાજની જરૂરીયાતોમાંથી 'શાસન વ્યવસ્થા' લઈએ તો કયું વ્યવસ્થાતંત્ર ઊભું થયું છે તેમ કહેવાય ?

(A) રાજકીય વ્યવસ્થાતંત્ર (B) આર્થિક વ્યવસ્થાતંત્ર

(C) શિક્ષણ વ્યવસ્થાતંત્ર (D) એક પણ નહિ

(૯) નીચેનામાંથી કયું સામાજિકીકરણનું મહત્વ દર્શાવે છે ?

(A) સામાજિક નિયંત્રણનું જ્ઞાન આપે છે.

(B) સામાજિક ગતિશીલતા લાવે છે.

(C) પરિવર્તન સાથે અનુકૂલન સાધવાનું શીખવે છે.

(D) ઉપરોક્ત તમામ

(૧૦) નીચેનામાંથી શિક્ષણની સામાજિક વર્ગ પરની અસર કઈ છે ?

(A) વર્ગ ભેદ રેખા નાબૂદ કરે (B) વર્ગ બઢતી કરે

(C) વર્ગ સભાનતાની અસર ઘટાડે (D) આપેલ તમામ

(૧૧) સામાજિક વર્ગોની પેટા સંસ્કૃતિઓ શાના ઘડતરમાં અનેક રીતે અસર કરે છે ?

(A) વ્યકિતની વ્યકિતમતા (B) વ્યકિતને જીવન પદ્ધતિનું શિક્ષણ

(C) સંસ્કૃતિની જાળવણી (D) વૈચારિક સર્જનશીલતા વિકસાવે

(૧૨) સામાજિક સહભાગિતાના દ્વિવધ્રુવો નીચેનામાંથી કયો છે ?

(A) સમાજ-ધર્મ (B) શિક્ષણ-વ્યવસાય

(C) શિક્ષણ-સમાજ (D) ધર્મ-વ્યવસાય

(૧૩) સામાજિક વર્ગોનો દરેક સભ્યોમાં ગતિશીલતાનો ખ્યાલ શાના દ્વારા મૂકવો જોઈએ ?

(A) સંસ્કૃતિ (B) કેળવણી

(C) સભ્યતા (D) વ્યવહાર

(૧૪) વ્યકિતના પોતાના સામાજિક વર્ગમાં સમયાંતરે ફેરફાર શાના કારણે આવતા રહે છે ?

(A) જીવન પદ્ધતિના શિક્ષણને કારણે

(B) વ્યકિતમતાના ઘડતરને કારણે

(C) વૈચારિક સર્જનશીલતાના વિકાસને કારણે

(D) સંસ્કૃતિની જાળવણીને કારણે

(૧૫) ''સંસ્કૃતિને જેમ છે તેમ એક પેઢીમાંથી બીજી પેઢીમાં હસ્તાન્તરીત કરે.'' - કેળવણીનું કયા પ્રકારનું કાર્ય છે ?

(A) સંચયાત્મક કાર્ય (B) રચનાત્મક કાર્ય

(C) વિકાસાત્મક કાર્ય (D) એક પણ નહિ

(૧૬) વ્યકિતના આર્થિક, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિ અથવા સ્તરમાં ફેરફાર થાય તેને કયા પ્રકારની ગતિશીલતા કહે છે ?

(A) ક્ષૈતિજય સમાંતર ગતિશીલતા (B) લંબવત ગતિશીલતા

(C) પ્રદત ગતિશીલતા (D) સંઘર્ષ ગતિશીલતા

(૧૭) લોકો શિક્ષણ પ્રાપ્તિ માટે ગામ કે કસબો છોડીને શહેરમાં આવે છે તેની પાછળનું દ્રષ્ટિબિંદુ કયું છે ?

(A) શારીરિક ગતિશીલતા (B) માનસિક ગતિશીલતા

(C) સામાજિક ગતિશીલતા (D) સાંવેગિક ગતિશીલતા

(૧૮) આધુનિક વિચારધારા સાથે અનુકૂલન સાધવું એટલે....

(A) સામાજિકીકરણ (B) વ્યાવસાયીકરણ

(C) આધ્યાત્મીકીકરણ (D) આધુનિકીકરણ

(૧૯) ''સામાજિક સ્વરૂપ, ગતિવિધિ અથવા ક્રિયાઓના કોઇ પાસામાં થતો ફેરફાર સામાજિક પરિવર્તન છે.'' - આ વ્યાખ્યા કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે આપી ?

(A) સી.એલ.આનંદ (B) રોસ

(C) મેકાયર અને પેજ (D) રૂહેલા

(૨૦) સામાજિક પરિવર્તનના પ્રેરકબળ કયા છે ?

(A) સતા બળ (B) ઘન બળ

(C) જ્ઞાન બળ (D) આપેલ તમામ

(૨૧) ડેન્માર્ક, નેધરલેન્ડ જેવા દેશોનો સમાવેશ કયા પ્રકારના દેશમાં થાય છે ?

(A) વિક્સીત (B) વિકાસશીલ

(C) અર્ધવિકસિત (D) અવિકસિત

(૨૨) પ્રથમ વિશ્વવિગ્રહ બાદ સિદ્ધાંતની દ્રષ્ટિએ કોનો વિજય થયો ?

(A) રાજાશાહી (B) સામંતશાહી

(C) નોકરશાહી (D) લોકશાહી

(૨૩) ફાંસીવાદે અને નાઝીવાદે કયા સ્વરૂપની શાસન પદ્ધતિ સ્વીકારી ?

(A) લોકશાહી (B) સરમુખત્યારશાહી

(C) રાજાશાહી (D) સામ્રાજયવાદી

(૨૪) પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધ પછી જર્મનીના હીટલરે કયા પક્ષને સમર્થન આપ્યું ?

(A) નાઝીપક્ષ (B) લશ્કરવાદી પક્ષ

(C) રાજાશાહી પક્ષ (D) ફાસીસ્ટ

૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો : **૧૬**

(પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ૨ ગુણ)

(૧) ''દુનિયામાં શ્રમજીવીઓનું રાજ્ય આવશે'' - આ વિધાન કઇ વિચારસરણીનું છે ?

(A) લોકશાહી (B) સરમુખત્યારશાહી

(C) સામ્યવાદી (D) નાઝીવાદી

(૨) સામ્યવાદના પુરસ્કર્તા નીચેના પૈકી કોણ છે ?

(A) કાર્લ માર્કસ (B) એરિસ્ટોટલ

(C) જહોન ડ્યૂઈ (D) રોબર્ટ હર્બર્ટ

(૩) સરમુખત્યારશાહીમાં.....

(A) સમાજના હિતોને મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે.

(B) એક જ વ્યકિતના હાથમાં સત્તાના સર્વસૂત્રો હોય છે.

(C) નિર્ણયો પ્રજા સાથે મળીને લેવામાં આવે છે.

(D) લોકમતનું મહત્ત્વ હોય છે.

(૪) નીચેનામાંથી કઇ પ્રવૃતિ લોકશાહી જીવન માટે પ્રેરક છે ?

(A) શાળામાં વિદ્યાર્થી મંડળની રચના, સંચાલનમાં તેને મહત્ત્વ

(B) વિવિધ સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ

(C) વિવિધ ખેલકૂદ પ્રવૃત્તિ

(D) પ્રવાસ પર્યટન

(૫) મધ્યપ્રદેશના લોકો વ્યવસાય માટે ગુજરાતમાં આવીને વસવાટ કરે તો કેવા પ્રકારની ગતિશીલતા છે ?

(A) વ્યાવસાયિક ગતિશીલતા (B) ભૌગોલિક ગતિશીલતા

(C) સ્પર્ધાત્મક ગતિશીલતા (D) પારિવારીક ગતિશીલતા

(૬) નીચેના પૈકી કયું પરિબળ આધુનિકીકરણ પર અસર કરનારું છે ?

(A) શહેરીકરણ (B) ઔદ્યોગિકીકરણ

(C) શિક્ષણ (D) ઉપરોક્ત તમામ

(૭) લોકશાહી એ શ્રેષ્ઠ શાસન વ્યવસ્થા છે, કારણ કે.....

(A) તેમાં લોકોના મતને ધ્યાનમાં લેવાય છે.

(B) તે આધુનિક શાસન વ્યવસ્થા છે.

(C) તેનું સંચાલન સરળ છે.

(D) તે લોકપ્રિય છે.

(૮) કોઇ વ્યકિત કલાર્કમાંથી ઓફિસરના સ્થાનપર બઢતી પામે તો તે કેવી ગતિશીલતા છે?

(A) સાત ગતિશીલતા (B) ઉર્ધ્વગામી ગતિશીલતા

(C) નિમ્નગામી ગતિશીલતા (D) ભૌગોલિક ગતિશીલતા

૩ નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર આપો : (ગમે તે ત્રણ) ૩૦

(૧) સામાજિક વર્ગો એટલે શું ? શિક્ષણનું કાર્ય અને શિક્ષણ પર થતી અસરો સમજાવો.

(૨) સામાજિકીકરણનો સમાજમાં ફાળો અને તેમાં પડતી મુશ્કેલીઓની વિગત આપો.

(૩) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું ? તેના હેતુઓ, વિષયવસ્તુ અને કાર્યોની સમજણ આપો.

(૪) વ્યવસ્થાતંત્રને ધ્યાનમાં રાખી સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય વ્યવસ્થાતંત્ર વિશે ટૂંકમાં સમજૂતી આપો.

(૫) સાંસ્કૃતિ, સામાજિક ગતિશીલતા, આધુનિકીકરણ અને સામાજિક પરિવર્તન સમજાવો.